

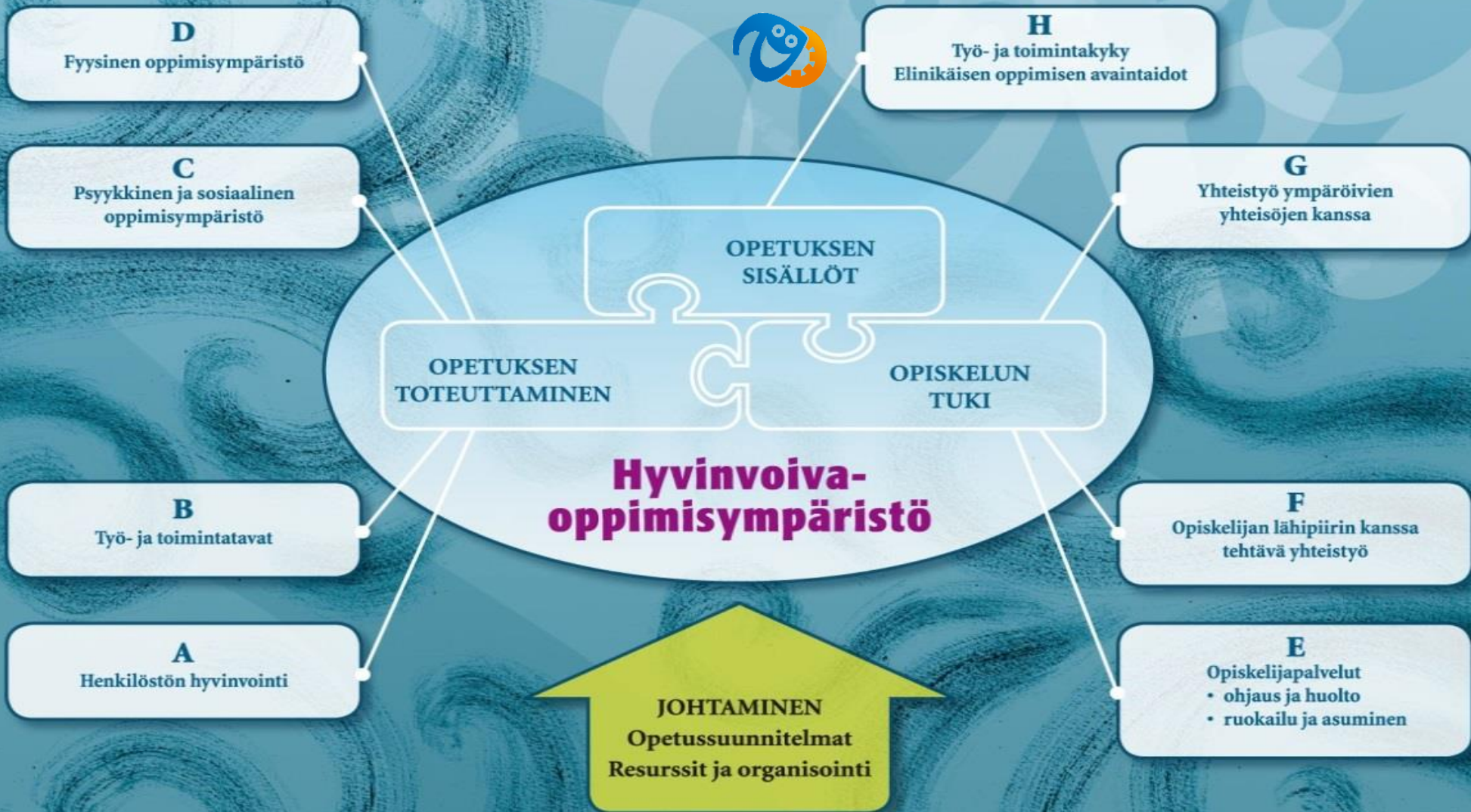

Elämme muutoksen pyörteissä

- **Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki voimaan 1.8.2014**
  - Lain soveltaminen käytäntöön erilaisissa oloissa ja organisaatioissa edelleen käynnissä
  - Miten SOTE-uudistus vaikuttaa palvelujen järjestämiseen tulevaisuudessa ?
- **Tutkintouudistus**
  - Lait hyväksytyt 3.10.2014, uudet opetussuunnitelmat voimaan 1.8.2015
  - Valmistavien ja valmentavien koulutusten uudistamista koskeva HE eduskuntaan 23.10.2014 -> lakimuutosten esitetään tulevan voimaan 1.8.2015
  - www.oph.fi/ampe
- **Toisen asteen koulutuksen ja vapaan sivistystyön rakenneuudistus 2014 – 2016**
  - www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/Hankkeet/Toisen_asteen_rakenneuudistus/index.html
- **Taustalla nuorisotakuu**
  - www.nuorisotakuu.fi

Ammatillisen koulutuksen tavoite

Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on tukea **opiskelijoiden kehitystä hyviksi ja tasapainoisiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi** sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja sekä tukea elinikäistä oppimista (630/1998, 5§)

Tutkintouudistus painottaa oppimista

- Osaamisperusteisuus = osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen
  - Työelämälähtöisyys = erilaiset oppimisen tavat ja oppimisympäristöt
  - Yksilöllisten opinpolkujen ja yhteisöllisten oppimisen menetelmien tasapaino
-
- Oppimisympäristöjen kehittäminen
  - Opetusmenetelmien kehittäminen
  - Arvioinnin kehittäminen

Tutkintouudistus haastaa opetuksen toteutusta

- Opetuksen ja ohjauksen tulee olla lähellä työelämän toimintamalleja
- Opetuksen tulee vahvistaa yksilön tiedonhankinta ja -arviointitaitoja sekä tiimityöskentelytaitoja
- Opettajuus on muuttumassa tiedon jakamisesta tiedon hankinnan, arvioinnin ja soveltamisen ohjaukseen (valmennus/luotsaus).
- Terveys ja hyvinvointiosaaminen työ- ja toimintakyvyn ylläpitämiseksi on yhtä tärkeää, kuin oman alan työtehtävien tekninen hallinta

Opiskelijalähtöinen ohjaus

- Ohjaus koulussa ja oppilaitoksessa on **jatkuvaa, vuorovaikutteista ja tavoitteellista toimintaa**
- Ohjaus on kaikkien koulussa ja oppilaitoksessa sekä erilaisissa oppimisympäristöissä työskentelevien **yhteistä työtä**
- Ohjauksella edistetään opiskeluvalmiuksien kehittymistä ja opintojen sujumista
- Tuetaan lasta ja nuorta elämään, koulutukseen ja uravalintoihin liittyvissä päätöksissä
- **Ohjauksella on keskeinen merkitys hyvinvoinnin lisäämisessä ja syrjäytymisen ehkäisyssä**
- *Lukuvinkki: FT Seija Koskelan väitöskirja ”Mie teen vain oman työni”*

Hyvän ohjauksen kriteerit

- Työkalu ohjauksen korkean laadun tukemiseen sekä laadulliseen kehittämiseen
- Varmistaa eri puolilla Suomea tarjolla olevien ohjauspalvelujen tasapuolisuus, laatu ja saatavuus
- Julkaisussa on määritelty läpi perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen yhteiset hyvää ohjausta määrittävät teemat sekä laadittu erilliset kriteerit kutakin varten
- Yhteisillä teemoilla korostetaan **ohjauksen jatkumon** merkitystä oppilaalle ja opiskelijalle

Hyvän ohjauksen kriteerit

Elinikäisen ohjauksen kehittämisen strategiset tavoitteet

1. Ohjauspalveluita on tasapuolisesti saatavissa ja ne vastaavat asiakkaan tarpeita.
2. Yksilölliset uranhallintataidot vahvistuvat.
3. Ohjaustyötä tekevillä on tehtävien edellyttämä **osaaminen**.
4. Ohjauksen laatu järjestelmiä kehitetään.
5. Ohjaus toimii koordinoituna **kokonaisuutena**.

Lähde: Elinikäisen ohjauksen kehittämisen strategiset tavoitteet. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:15

Vastuullisuus

Avoimuus

Ryhmänohjaaja

- toimii oman ryhmänsä päävastuullisena ohjaajana
- opinnoissa tukeminen yhteistyössä muun henkilöstön kanssa, poissaolojen ja opintojen etenemisen seuraaminen ja yhteydenpito huoltajiin

Ammattiopettajat ja yhteisten aineiden opettajat

- opiskelijan/tutkinnon suorittajan opintojen seuranta ja tukeminen
- yhteistyö ryhmäohjaajien ja muun henkilöstön kanssa

Erityisopettajat

- piennyhmä- ja yksilöopetus
- HOJKS-laadinnassa avustaminen
- luki/makekokestit ja lausunnot
- yhteistyö ryhmäohjaajien ja muun henkilöstön kanssa

Kuraattori

- opiskelija/tutkinnonsuorittaja saa keskustelupaikan, tukea ja ohjausta
- verkostoyhteistyö
- opintososiaalinen neuvonta (tuot)

Ohjaajat

- koulunkäynninohjaaja/avustaja: tukea tarvitsevien opiskelijoiden ohjaus (Vaku I/Vaku II)
- kasvatusohjaaja: opinnoissa tukea tarvitsevien opiskelijoiden ohjaus
- asuntolaohjaaja: asuntolassa asuvien opiskelijoiden tuki

Ammattimiehet

- opettajan apuna ohjaamassa opiskelijoita työsalissa ja ammattitöissä

Maahanmuuttajien ohjaaja

- tarjoaa yksilö- ja ryhmäohjauksia tulkkauksen ja käännöspalveluina sekä toimii opiskelijoiden tukena opiskelun ja arjen haasteissa

Opinto-ohjaaja

- ohjaa, neuvoo, tiedottaa ja tukee
- hopsin laadinnassa avustaminen
- lukiseula
- opetus
- yhteistyö ryhmäohjaajien ja muun henkilöstön kanssa

Opintotoimisto

- opiskelupaikan vastaanottamiseen liittyvät asiat
- opiskelu- ja muut todistukset
- koulumatkatuki
- wilma/primus
- tutkintotodistukset

Rehtorit

- johtaa, ohjaa, valvoo ja kehittää tulosalueen kasvatus- ja opetustyötä, taloutta ja hallintoa sekä muuta toimintaa

Opiskelijahuoltoryhmät

- opiskelijahuollon ohjausryhmä
- oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä
- yksilökohtainen opiskeluhuoltoryhmä

Opiskeluterveydenhuolto

- opiskelijoiden terveydenhuollosta huolehtii Sosiaali- ja terveyspiiri Helmi (Haapaveden Terveyskeskus).

Soratoimikunta

- opiskeluoikeus- ja kurinpitoasioita käsittelevä toimielin

Strategia

Opetus-
suunnitelma

Opiskeluhuolto-
suunnitelma

Erityisopetus-
suunnitelma

Opinto-ohjaus-
suunnitelma

Palo- ja
pelastus-
suunnitelma

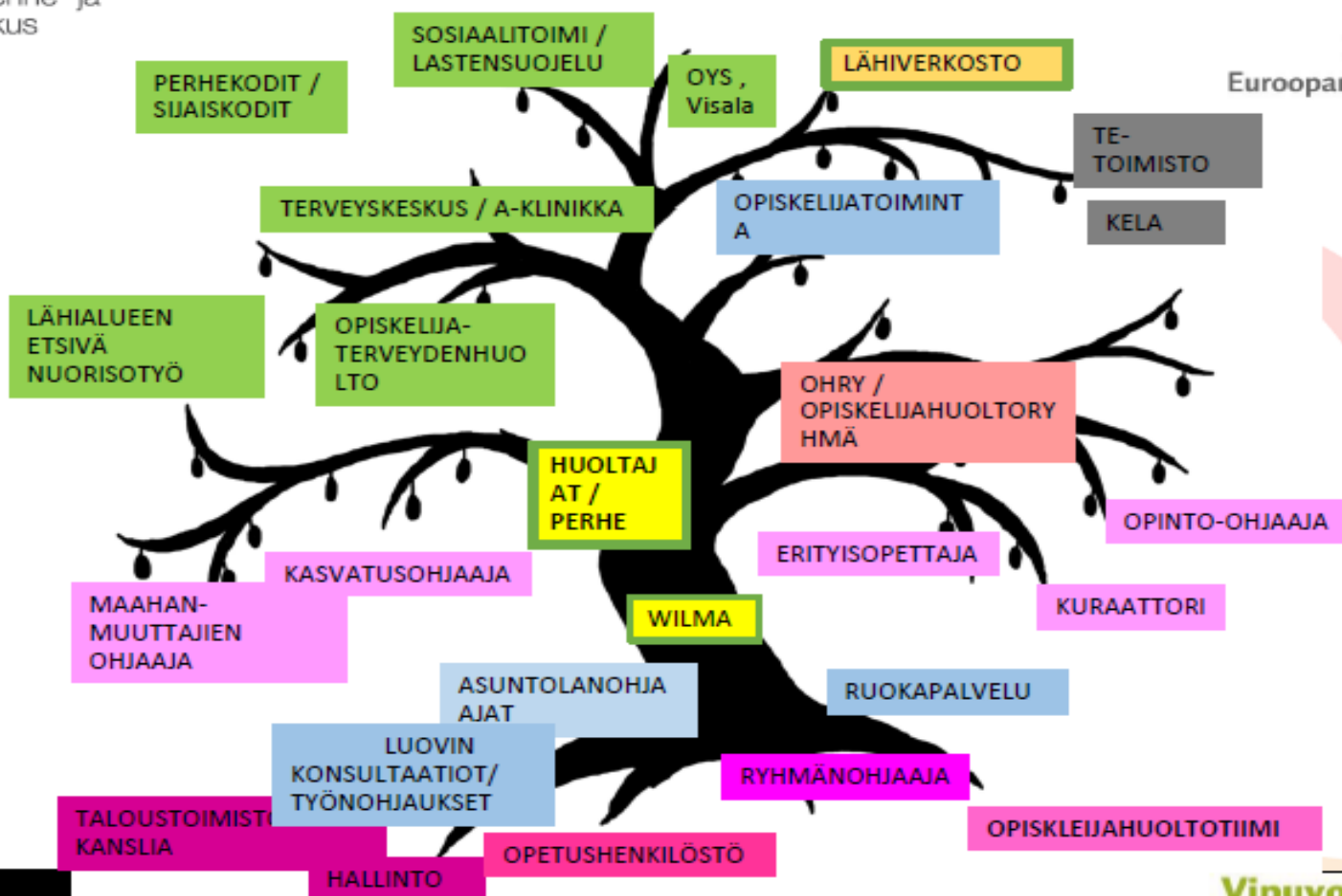
Järjestys-
säännöt

Hallinto-
sääntö

OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKI HAAPAVEDEN AMMATTIOPISTOSSA LUONNOS 1.

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Marcella Puranen & Sirkka Veivo

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

4

8

Opiskeluhoolto muodostaa kokonaisuuden

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan

- hyvän oppimisen, hyvän fyysisen ja psyykkisen terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä
- niiden **edellytyksiä lisäävää** toimintaa oppilaitosyhteisössä

Opiskeluhoiltoa toteutetaan

- **ensisijaisesti** koko oppilaitosyhteisön hyvinvointia edistävänä **yhteisöllisenä** opiskeluhoiltona
- lisäksi **yksilökohtaisena** opiskeluhoiltona, siten kuin laissa säädetään

Opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoolto

- **opetussuunnitelman** mukainen opiskeluhoolto tarkoittaa niitä toimia, joilla tuetaan
  - yhteisöllistä ja
  - yksilöllistä hyvinvointia sekä
  - terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön luomista
- **opetussuunnitelman** mukaisella opiskeluhoollolla tuetaan
  - oppimista
  - tunnistetaan ja ehkäistään oppimisvaikeuksia sekä opiskeluun liittyviä muita ongelmia
- **vastuu koulutuksen järjestäjällä**

Opiskeluhuollon palvelut

- psykologi- ja kuraattoripalvelut
- opiskeluterveydenhuollon palvelut
- vastuu oppilaitoksen sijaintikunnalla

Pääpaino yhteisölliseen opiskeluhooltoon

- **Tavoite: HYVINVOIVA OPISKELUYHTEISÖ**
  - yhteisöön kuulumisen tunne, kuulluksi tuleminen
  - hyvinvoivat ihmiset: opiskelijat, opettajat, muut
  - hyvinvointia ja terveyttä tukeva ympäristö
- **Lähtökohta: Koulu on lapsen ja nuoren keskeinen kasvu- ja kehitysympäristö**
  - yhteisön hyvinvointiin voidaan vaikuttaa
- **Kuuluu kaikille: hyvinvointiin liittyvien näkökohtien ottaminen huomioon**
  - opetuksen sisällöissä ja menetelmissä,
  - opetuksen järjestelyissä ja muussa toiminnassa

Tavoitteena lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen monialaisella yhteistyöllä

Mitä on opittu Nurmijärvellä?

- Meidän tulee oppia puhumaan yhdessä. Eri toimijat käyttävät erilaista kieltä ja tulkitsevat sanoja eri sisällöillä esim. konsultaatio ja sen eri tasot
- Kun puhutaan asiakkaista viranomaisten kesken, on huomioitava, että käytetty kieli ja asenne siirtyy helposti asiakastilanteeseen
- Alueella toimivien työntekijöiden tutustuminen ja toisen työn tunteminen on hyvän yhteistyön edellytys
- Pitkä prosessi on edellytys yhteistyökulttuurin luomiselle. Se kehittyy vain dialogisella vuoropuhelulla. Miten dialogi saadaan toteutumaan toimijatasolla, jolloin ymmärrys ja yhteistyökulttuuri alkaa syntyä?
- Toimintaohjeisiin luodut rakenteet mm. antavat mahdollisuuden lisääntyvään dialogiin.
- Asiakkaan luottamuksen syntyminen kaikissa palveluissa alusta lähtien. Luottamus rakentuu osallisuuden kokemuksesta. Tämä pätee myös viranomaisten keskinäiseen yhteistyöhön.
- Kun on monta toimijaa, asiakkaan asian kuljettaminen on ydinkysymys, johon etsitään ja tulee löytää vastaus (koordinoituvastuu)

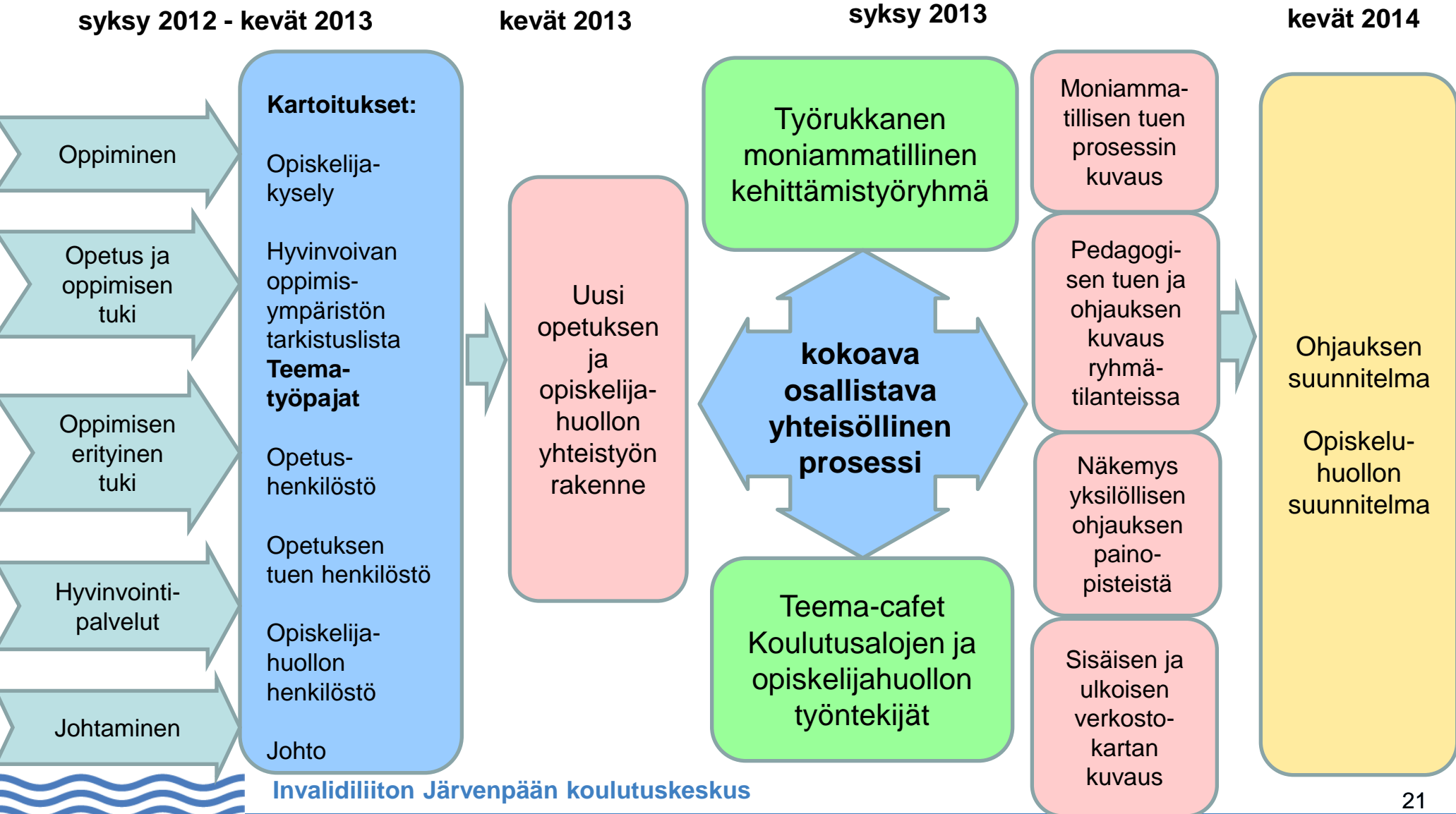
Askeleemme kohti hyvinvoivaa oppimisympäristöä

1. Hyvinvoiva oppimisympäristö strategiseksi tavoitteeksi ja osaksi organisaation laadunhallintakäytänteitä: ei erillinen hanke
2. Yhteisen ymmärryksen synnyttäminen – mitä tarkoittaa meillä?
3. Systemaattinen ja päämäärätietoinen kehittäminen: vuosittaiset kehittämiskohteet vuodesta 2008 alkaen ja kehittäminen jatkuu edelleen
4. Erillinen teema-arviointi tammi-maaliskuu 2012 vuosittaisten itsearviointien lisäksi
5. Toiminnan ja tulosten systemaattinen seuranta

Hyvinvoivan oppimisympäristön teema- arviointi 2012

- tavoitteena oli selvittää, miten hyvinvoivan oppimisympäristön eri ulottuvuudet toteutuvat oppilaitostemme arjessa osana ammatillisen koulutuksen laatupalkintokilpailuun 2012 valmistautumista
- arvioinnissa hyödynnettiin hyvinvoivan oppimisympäristön tarkistuslistaa (HOT)

Hyvinvoivan oppimisympäristön kehittämisen prosessi

Osallisuuden lisääminen

- Suomalaiset lapset ja nuoret kokevat vaikutusmahdollisuutensa kouluissa ja oppilaitoksissa vähäisiksi.
- -> ns. koulurauhapaketin tavoitteena on tukea oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, ja sitä kautta vähentää myös häiriökäyttäytymistä
  - Opetuksen järjestäjän tulee edistää kaikkien oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuutta mm. järjestämällä mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja esimerkiksi kiusaamista ehkäisevän suunnitelman sekä koulun tai oppilaitoksen järjestyssäännön valmisteluun
  - Jokaisessa koulussa ja oppilaitoksissa (myös peruskouluissa) tulee olla oppilas-/opiskelijakunta, jota tulee kuulla ennen opiskelijoiden asemaan vaikuttavien päätösten tekemistä
  - Toiminta tulee suunnitella sekä juurruttaa osaksi koulun yhteisöllistä toimintakulttuuria

KUULEEKO OPETTAJAT, TÄÄLLÄ OPIKELIJAT

Turvallinen ja yhteisöllinen oppilaitos

Toisella asteella tapahtuva koulukiusaaminen on usein ryhmän ulkopuolelle jättämistä ja syrjintää. Siksi koulukiusaamista onkin joskus vaikea huomata. Kiusaaminen ja häiriökäyttäytyminen ei vaikuta vain kiusattuun ja kiusaajiin, vaan se heijastuu koko luokkaan. Kiusaaminen vaikuttaa oppimiseen ja lisää poissaoloja.

Myös opintojen keskeyttäminen on vaarana. Nuoret kertovat, että kiusaaminen jatkuu joskus koulupäivän jälkeen internetin keskustelupalstoilla ja sosiaalisessa mediassa.

Kiusaamistilanteisiin puuttumisen lisäksi, pitää panostaa ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin rakentamalla turvallinen oppimisympäristö muun muassa hyvän ryhmähengen kautta.

Tähän esitteeseen on koottu Omnian opettajien omia ajatuksia siitä mikä ovat tehokkaimmat keinot koulukiusaamiseen puuttumisessa ja ennaltaehkäisyssä.

Vipuvoimaa
EU:lta

omnia

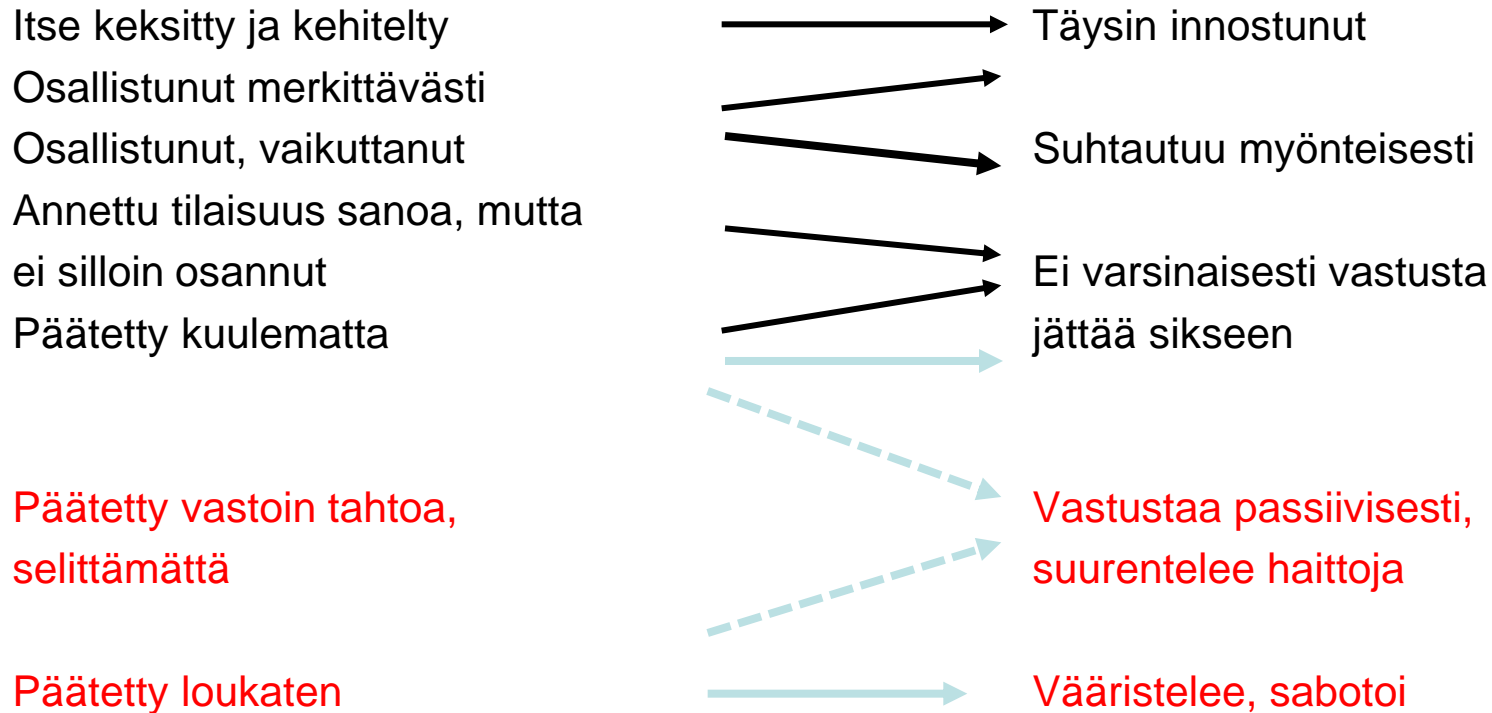
sakki

AMMATTIOPETUS

European Union
European Social Fund

Osallisuus → sitoutuminen

Osallisuuden tasot

Opiskelijat päättävät ja toimivat itsenäisesti

- henkilöstö osallistuu antamalla ohjaavaa palautetta sekä antamalla tukea ja ohjausta tarvittaessa.

Opiskelijat tekevät päätöksiä ja suunnitelmia

- henkilöstö luo mahdollisuudet ja määrittää toiminnan raamit.
- henkilöstö toimii tukena ja edellyttää aktiivista raportointia.

Yhdessä päättäminen

- päätetään toteutettavasta toiminnasta yhdessä.
- henkilöstö osallistuu ohjaamalla aktiivisesti.

Opiskelijoiden valinnat

- opiskelijat valitsevat annetuista vaihtoehdoista.

Opiskelijoiden kuuleminen

- kyselyt opiskelijoille.
- tuloksista, päätöksistä ja jatkotoimista tiedottaminen.

Aktiivipolku, Opiskelijatoiminta

Vapaasti valittava tutkinnon osa, Opiskelijatoiminta	Max 10 ov
Opinnot	Laajuus (ov)
Tutor-toiminta	1-4
Vertaissovittelu	1-2
Opiskelijakunnan hallituksen toiminta	1-4
STAO ry:n hallituksen toiminta	1-5
Ruuti -toiminta	1-4
Opiskelijakunnan projektit ja tapahtumat	1-3
Oppilaitosten välinen kilpailutoiminta	1-5
Oppilaitoksen työryhmät	1-2
Koulutuksen järjestäjän ylläpitämät toimikunnat	1-3
YHTEENSÄ	1-10 ov

Opiskeluhuollon järjestäminen

- **Koulutuksen järjestäjä vastaa**, että opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoitosuunnitelma toteutuu (9§)
- **Oppilaitoksen sijaintikunta** vastaa opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä samoin kuin opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä
- **Koulutuksen järjestäjä** vastaa siitä, että opiskelijoilla ja heidän huoltajillaan on tieto opiskeluhoitopalveluista (11§)
- Oppilaitoksen ja opiskeluhoollon **henkilökunnalla on velvollisuus** ohjata opiskelijaa hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoollon etuuksia ja palveluja

Sijaintikunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Koulutuksen järjestäjä -taso *(ohjausryhmä)*

- Opiskelijoiden hyvinvoinnin edunvalvonta kuntatasoisissa suunnitelmissa
- Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuollon johtaminen, arviointi ja kehittäminen
- Oppilaitoskohtaisia opiskelijahuoltoryhmiä riittävä määrä oppilaitosten määrä, sijainti ja opiskelijoiden määrä huomioiden

Oppilaitostaso *(opiskeluhooltoryhmät)*

- Opiskeluhuollon palvelujen käytännön toteutus
- Kaikkien oppilaitoksen työntekijöiden toimenkuvissa on opiskeluhooltoon osallistumisen velvoite
- Henkilöstön yhteistyö on paras opiskeluhuollon palveluihin perehdyttämisen menetelmä ja tehokkain varhaisen puuttumisen keino

Yksilötaso *(yksilöllisen opiskeluhuollon asiantuntijaryhmät)*

- ”Ryhmänohjaaja on lähiesimies” -malli
- Opiskeluhooltoryhmä on opiskelijaryhmän ”valmennustiimi”
- Yksilökohtaisen opiskeluhuollon asiantuntijaryhmät muodostetaan opiskelijan tuen tarpeen mukaisesti
  - > Koolle kutsujana se jonka tehtävään kuuluu.
  - Ryhmä nimeää vastuuhenkilön, jolla kirjaamisvelvollisuus.

Kansalaisjärjestöjen toiminta
Sosiaaliset verkostot ja kansalaisaktiivisuus

.fi